

Program

K. Pahor (1896–1974):

Očenaš hlapca Jerneja

M. Kogoj (1892–1956):

Nageljni poljski
Slovo

M. Gabrijelčič (1940 – 1998):

Vetri v polju
Kličem vas
Riba faronika
Spomin
Nekoč bo lepo

M. Gabrijelčič:

Andante za godala

S. Osterc (1895–1941):

Klasična uvertura

L. M. Škerjanc (1900–1973):

Mařenka

Z uvodnim koncertom letošnjega Glasbenega abonmaja obeležujemo kar dve okrogli obletnici: 100-letnico smrti pisatelja Ivana Cankarja in 20-letnico smrti skladatelja Marijana Gabrijelčiča. V ta namen sta vrhunska umetniška sestava Zbor in Orkester Slovenske filharmonije oblikovala program, temelječ na Gabrijelčičevih delih in na skladbah, za katere so avtorji našli navdih pri Ivanu Cankarju.

Napovedujemo

Flores Musicae – festival srednjeveške in renesančne glasbe

Nova Gorica – Goriška brda, 27.–30. september 2018
Vstop prost.

Četrtek, 27. september 2018, ob 17.00

Glasbena šola Nova Gorica

Tematsko predavanje Janeza Jocifa o slovenski glasbeni tradiciji in inštrumentih, ki so jih v preteklih stoletjih uporabljali na naših tleh.

Četrtek, 27. september 2018, ob 20.00

Grad Kromberk*

Makalonca (Slovenija): **Marta Močnik**, sopran, strunski tamburin, **Marjanca Jocif**, kljunaste flavte, **Kristina Martinc**, kljunaste flavte in **Janez Jocif**, portativ, oprekelj, dude, piščali, strunska lajna, umetniško vodstvo.

Petek, 28. september 2018, ob 20.00

Dvorana Frančiškanskega samostana Kostanjevica*

Sabine Lutzenberger, sopran in

Norbert Rodenkirchen, srednjeveške prečne flavte, srednjeveške harfe.

Sobota, 29. september 2018, ob 20.00

Grad Kromberk*

Ensemble Ricerare Antico (Italija): **Vittoria Giacobazzi**, glas, **Angela Troilo**, glas, flavta in **Francesco Tomasi**, lutnja, umetniško vodstvo.

Koncert je nastal v sodelovanju s festivalom Musica Cortese.

Nedelja, 30. september 2018, ob 18.00

Cerkev sv. Križa, Kojsko*

La Lyra (Slovenija, Italija): **VivaBiancaLuna Biffi**, glas, viela in **Bor Zuljan**, lutnja, glas, umetniško vodstvo.

** Uro pred koncertom bodo organizirana brezplačna vodenja po festivalskih prizoriščih.*

Kulturni dom Nova Gorica
Bevkov trg 4, 5000 Nova Gorica

E: pr@kulturnidom-ng.si

W: www.kulturnidom-ng.si

T: +386 (0)5 335 40 13

glasbeni **abonma.**

38. koncertna sezona
I. koncert

Sreda, 26. september 2018, ob 20.15

Zbor in Orkester Slovenske filharmonije

Jera Petriček Hrastnik, dirigentka

Koncert je nastal v sodelovanju s festivalom
Kogojevi dnevi.

Karol Pahor se je rodil v Vrdeli pri Trstu. Bil je pomemben ustvarjalec partizanske zborovske glasbe med drugo svetovno vojno. Študij kompozicije je opravljal na daljavo s Slavkom Ostercem. Značilna zanj je uporaba istrskega melosa, na katerega je bil vezan že od otroških let. Lojze Lebič je skladbi Očenaš hlapca Jerneja, napisani na besedilo Ivana Cankarja, pripisal izjemno umetniško moč in osamljeno mesto v času pred drugo svetovno vojno. O njej je zapisal: »Njegov homofoni slog preseneča, ker se odločno izmika nazorom Osterčeve šole. Oblikovno je tehten, saj stoji visoko nad drugimi Pahorjevimi in med najbolj samostojnimi deli naše tovrstne literature. Pevska postavitev glasov je vzorna, metrika Cankarjevega proznega besedila v uglasbitvi idealna, izrazni lok presenetljivo močan.«

Osebnost in opus **Marija Kogoja** imata na slovenskem glasbenem, kulturnem in umetniškem področju izstopajoče mesto. Kot glasbeni ustvarjalec je ostajal zvest radikalnemu razmišljanju in tako tudi deloval. Svoje kompozicijske spretnosti je razvijal pri Franzu Schrekerju in Arnoldu Schönbergu na Dunaju. Stik z njima mu je dal svobodo pri ustvarjanju, pa tudi samozavest, da sledi notranjemu vzgibu. Bil je oster kritik slovenskega glasbenega življenja in vodilnih glasbenih struj, upornik, ki je poskušal preseči takratna posplošena estetska prepričanja množic. Če je bil Lucijan Marija Škerjanc predstavnik akademske skladateljske srenje, pa je Marij Kogoj ob Slavku Ostercu zastopal drugačne poti, ki so sledile naprednim evropskim slogovnim usmeritvam. Kogojeve stvaritve izkazujejo umetniško univerzalnost, ki presega čas. V zborovski glasbi je vpeljal nov jezik, ki z nenavadnimi, zaostrenimi harmonskimi zvezami, s svobodno melodično dikcijo in iz nje izvirajočo neperiodično gradnjo do polnosti gradi čist ekspresionistični izraz.

Marijan Gabrijelčič je pomembno vplival na glasbeno dogajanje Slovenije v drugi polovici 20. stoletja: bil je skladatelj, publicist, direktor Slovenske filharmonije, organizator Festivala Kogojevi dnevi ter profesor za kompozicijo in rektor na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Glasbeno znanje in dediščino je črpal iz rodne Primorske, z Gorenjega Polja, v skladbah pa je jasno izrazil privrženost ekspresionizmu. Eksperimentiranje ga je privedlo do svobodnega in odprtega glasbenega sloga. Zanimiva je bila skrb do tradicije, ki jo je poskušal približati takratni estetiki. Prefinjenost vokalne linije, ki je zastopana v njegovih delih, kaže, da je kot skladatelj prepoznal posebnosti ljudske avtentičnosti in čustvenosti ter jo apliciral v svojih delih. Njegov kompozicijski stavek orisuje polifonost, ki odseva politonalnost, značilni so arhaizmi in razpršenost zvoka, prevladujeta poudarjeni ritem in elementarni izraz. Pet skladb za mešani zbor sodi med njegove najboljše: desetglasni Vetri v polju so iz leta 1970 na besedilo Srečka Kosovela; Ključem vas

(Srečko Kosovel) iz 1976 je posvetil APZ Tone Tomšič ob 25-letnici delovanja; Riba faronika (1972) je fragment starodavne tolminske legende o začetku in koncu sveta, ki ga simbolizira 'noseča' riba; Spomin iz leta 1980 je v polifoni obliki izražena ljudska modrost, medtem ko je Nekoč bo lepo, najmlajšo v nizu, napisal na besedilo Franca Balantiča. Andante za godala je iz leta 1995.

Slavko Osterc je, tako kot Marij Kogoj, veljal za *l'enfant terrible* med svojimi skladateljskimi sovrstniki. Bil je goreč zagovornik novodobnih skladateljskih in splošno umetniških tokov in tehnik. Postal je vpliven skladatelj, ki je vzgojil vrsto pomembnih slovenskih skladateljev. Ustvarjal je v vseh glasbenih zvrsteh, predvsem pa se je izrazil kot instrumentalni skladatelj. Čeprav je – upoštevač njegov ustvarjalni kredito – najraje prezrl tradicionalne glasbene oblike, kot sta simfonija in koncert, je v njegovem opusu mogoče najti prgišče le-teh. Med njimi je tudi Klasična uvertura, zapisana v klasični obliki s trdno oblikovano sonatno obliko. Kratka Klasična uvertura je učinkovita in celovita umetnina iz leta 1932.

Glasba **Lucijana Marije Škerjanca** je po slogu romantična in veliko dolguje preteklosti in tradiciji. Kompozicijo je študiral pri Josefu Marxu na Dunaju in Vincentu d'Indijju v Parizu, dirigiranje pa pri Felixu Weingartnerju v Baslu. Največji umetniški potencial je izrazil v orkestrskih delih, kot so simfonije in koncertantne skladbe, ki predstavljajo pomembnejši del opusa. Druga plat njegovega ustvarjanja pa so komorna in klavirska dela ter samospevi. Bil je spreten skladatelj, ki pa ni bil inovator. Rad je imel lirično in uglajeno razpoloženje. Njegova glasba je večidel akademsko briljantna, a z določenim tonom poljudnosti, ki z lahkoto nagovori poslušalca. Kljub zapletenosti, širokemu čustvenemu in dinamičnemu razponu ter dovršeno oblikovani zgradbi je pogosto pisal preprosto in nežno. Mařenka (1940) je koreografska simfonična pesnitev po predlogi črtice Spomladi Ivana Cankarja s posameznimi citati in predvsem občutjem ubogega delavskega otroka.

Orkester Slovenske filharmonije sodi med redke evropske simfonične orkestre, ki se ponaša s tako bogato in dolgo tradicijo. Njegov razvoj je šel od Academie philharmoniorum (1701) prek Filharmonične družbe (1794) vse do prve Slovenske filharmonije (1908–1913). Med uglednimi umetniki, ki so bili častni člani Slovenske filharmonije, so Haydn, Beethoven, Paganini, Brahms, Kleiber. Po ponovni ustanovitvi leta 1947 so orkester vodili priznani domači in tuji dirigenti (Bogo Leskovic, Samo Hubad, Lovro von Matačić, Oskar Danon, Uroš Lajovic, Milan Horvat, Marko Letonja pa George Pehlivanian, Emmanuel Villaume, Keri-Lynn Wilson), zadnji dve sezoni pa Uroš Lajovic. Sloves je orkester potrdil na gostovanjih in mednarodnih festivalih z vrhunskimi glasbeniki, dirigenti in najboljšimi domačimi in tujimi solisti. Odmevna sta

bila evropska turneja (11 koncertov v uglednih koncertnih dvoranah Stuttgarta, Münchna, Amsterdama, Pariza, Berlina, Frankfurta, Nürnberga, Prage, Essna in Dunaja) s koncertno izvedbo opere Jolanta Petra Iljiča Čajkovskega s sopranistko Ano Netrebko v naslovni vlogi ter snemanje opere za založbo Deutsche Grammophon. Veličastni so bili tudi koncert z Brynom Terflom v Kraljevi operni hiši v Muscatu (Oman) ter osem koncertov z Mišo Majskim v Sloveniji, Nemčiji in na Nizozemskem.

Zbor Slovenske filharmonije je začel delovati leta 1991 kot poklicni sestav pod imenom Slovenski komorni zbor, ki ga je ustanovil in vodil dr. Mirko Cuderman. Leta 1998 je postal del Slovenske filharmonije in se v letu 2015 preimenoval v Zbor Slovenske filharmonije. Leta 2012 je taktirko prevzela dotedanja pomočnica direktorja za zbor, Martina Batič. Osrednje umetniško poslanstvo Zbora Slovenske filharmonije je izvajanje glasbe *a cappella*, tako v svojem vokalnem abonmaju kot drugod na gostovanjih, izvajanje vokalno-instrumentalne glasbe z orkestrom Slovenske filharmonije in drugimi slovenskimi in tujimi zasedbami, pa tudi snemanje zborovske glasbe. Od ustanovitve je nanizal okrog 700 koncertov doma in v tujini. Zbor je vodilo okrog 107 najvidnejših slovenskih in uglednih tujih dirigentov. Posnel je več kot osemdeset zgoščenk in je prejemnik več umetniških priznanj in nagrad.

Jera Petriček Hrastnik je kot otrok obiskovala pouk flavte, violine, tolkal, klavirja in petja. Je diplomantka francoskega in ruskega jezika na ljubljanski Filozofski fakulteti, leta 2012 pa je opravila še diplomu iz orkestrskega dirigiranja pri Milivoju Šurbku na ljubljanski Akademiji za glasbo. Leta 2014 je začela študij na Dunajski univerzi za glasbo in uprizoritveno umetnost, kjer so jo dirigiranje poučevali Simeon Pironkoff, Uroš Lajovic in Johannes Wildner, zborovsko dirigiranje Ingrun FuBenegger in Thomas Lang ter operno dirigiranje Konrad Leitner in Vladimir Kiradjiev. Kot dirigentka se je izobraževala na več mojstrskih tečajih (Sankt Peterburg, London in Dartington). V času študija je na Dunaju dirigirala orkestru Pro Arte, mdw chamber orchestra, Webern Kammerphilharmonie ter orkestru Tehnične univerze, kjer deluje kot asistentka. Leta 2017 je ustanovila Slovenski komorni orkester Dunaj, ki povezuje uveljavljene glasbenike na Dunaju in slovenske študente glasbe, pomemben cilj orkestra pa predstavlja tudi vrhunsko izvajanje glasbe slovenskih skladateljev.

Metka Sulič